

**Аналіз професійної мотивації рятувальників
та медичних працівників, що приймають участь
в ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій**

Олексенко І.І.

**Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги
та медицини катастроф (м. Київ)**

Вивчення професійної мотивації у рятувальників та медичних працівників, що приймають участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій є необхідним як для більш повного теоретичного вивчення даної проблеми, так і для вирішення практичних питань професійного відбору та формування мотиваційної сфери особистості спеціаліста. Вивчення даного питання дозволить в подальшому відбирати для роботи в надзвичайних ситуаціях кандидатів зі стійкою професійною мотивацією, що безумовно покращить якість виконання професійних обов'язків.

Провести аналіз мотивації рятувальників та медичних працівників, що приймають участь в ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Вивчення професійної мотивації проводили шляхом проведення опитування рятувальників та медичних працівників, що приймали участь в ліквідації наслідків землетрусів (Іран – 2004р. та Пакистан – 2005р.) та міжнародних навчання ("Raff and Ready" – 2006, 2004pp.). В роботі використовували спеціально розроблену анкету. Всього в дослідженні взяло участь 198 рятувальників та 98 медичних працівників (парамедики, лікарі). Для класифікації професійної мотивації використовували класифікацію В.Л. Васильєв ,1991.

Серед рятувальників було 186 (93,9%) чоловіків та 12 (6,1%) жінок; серед медичних працівників чоловіків було 72 (73,5%) та 26 (26,5%) жінок.

Проведений аналіз показав, що серед рятувальників чоловічої статі до адекватного професійної мотивації відноситься 89 (47,8%) осіб, серед жінок 8 (66,6%). Серед медичних працівників у чоловіків віднесено – 45 (62,5%), жінок – 18 (69,2%).

До ситуаційної професійної мотивації серед рятувальників чоловічої статі до адекватного професійної мотивації відноситься 62 (33,3%) осіб, причому серед зовнішніх факторів на вибір професії впливали: матеріально – побутова зацікавленість – 36 (58%), зовнішній престиж професії – 20 (32,3%), романтична привабливість – 6 (9,7%) випадків; серед жінок 8 (66,6%) осіб, серед зовнішніх факторів на вибір професії впливали: матеріально – побутова зацікавленість – 1 (12,5%), зовнішній престиж професії – 4 (50%), романтична привабливість – 3 (37,5%) випадки. Серед медичних працівників у чоловіків до цієї категорії віднесено – 17 (23,6%), серед зовнішніх факторів на вибір професії впливали: матеріально – побутова зацікавленість – 14 (82,4%), зовнішній престиж професії – 1 (5,9%), романтична привабливість – 2 (11,7%) випадків; жінок – 4 (15,4%), серед зовнішніх факторів на вибір професії впливали: матеріально – побутова зацікавленість – 3 (75%), зовнішній престиж професії – 1 (25%), романтична привабливість – жодного випадку.

Конформістська професійна мотивація грала основну роль в виборі професії у чоловіків рятувальників у 31 (16,6%) випадку, у жінок даної мотивації виявлено не було. Серед медиків до даної групи віднесено 10 (13,8%) чоловіків та 4 (15,4%) жінки.

У 4 (2,2%) рятувальників чоловіків була виявлена компенсаторна професійна мотивація, причому оволодіння даною професією на їхню думку допомогло подолати їм невпевненість у власних силах та неспроможність приймати важливі рішення в надзвичайних ситуаціях. У інших груп даної мотивації виявлено не було.

Кримінальну професійну мотивацію у жодному випадку виявлено не було.

Таким чином проведений аналіз показав, що серед рятувальників та медичних працівників, що приймають участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій переважають адекватна та ситуаційна професійна мотивація.

- підготовка та перепідготовка медичних кадрів приймальних, реанімаційних відділень стаціонарів;
- медична підготовка і перепідготовка рятувальників та інших фахівців, які можуть брати участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій і не мають медичної освіти.

Навчання проводять викладачі – інструктори, які пройшли підготовку на базі Київської медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Щупика, за спеціальною програмою курсів першої медичної допомоги для викладачів - інструкторів.

Створені уніфіковані програми підготовки медичних працівників системи швидкої допомоги та служби медицини катастроф, рятувальників, та інших фахівців з невідкладної медичної допомоги.

В програмі особлива увага надається проведенню практичних занять з вивчення сучасних методів проведення серцево-легеневої реанімації, зупинки кровотечі, іммобілізації шиї та хребта, а також техніці маніпуляцій, що виконуються під час надання невідкладної медичної допомоги з використанням табельних заходів (пункція центральних вен, інтубація трахеї, конікотомія, конікопункція, дефібриляція та інші).

Після проходження навчання, та здачі іспитів і тестів видається свідоцтво дійсне в продовж 3-х років.

З листопада 2005р. розпочалось безкоштовне навчання медичних працівників з метою підвищення кваліфікації з невідкладних станів. За цей час пройшли навчання: фельдшера фельдшерсько-акушерських пунктів - 60 чоловік, фельдшера бригад швидкої медичної допомоги - 144, медичні сестри приймального відділення - 11, медичні сестри реанімаційних та хірургічних відділень – 161, медичні сестри загальної практики сімейної медицини 18 по 40 годинній програмі.

Важливу увагу наділяють в розробці спеціальній навчальній програмі для немедичних працівників (наприклад міліції, пожежної охорони, водія та інші). Саме вони за часту першими прибувають на місце при нещасних випадках. Метою підготовки їх є теоретична підготовка та набуття практичних навичок з надання першої медичної допомоги. Така допомога включає в себе:

1. забезпечення прохідності дихальних шляхів;
2. штучну вентиляцію легень;
3. серцево-легеневу реанімацію;
4. невідкладну допомогу при травматичних ушкодженнях (зупинка кровотеч, перев'язка ран, іммобілізація пошкоджених кінцівок);
5. забезпечення невідкладної медичної допомоги при пологах;
6. невідкладну медичну допомогу при гострих отруєннях;
7. забезпечення невідкладної медичної допомоги при невідкладних станах і станах, які виникають під впливом оточуючого середовища.

Навчання таких людей проводиться у відповідності трьох рівнів підготовки, в залежності від фаху, місця роботи та рівня медичних знань. Наприклад: водії автотранспорту – I рівень підготовки, тривалість навчання 12годин; співробітники Міністерства Внутрішніх Справ України - II рівень, тривалість навчання 48 годин; пожежники – III рівень, тривалість навчання 120 годин. У програмі особлива увага приділяється проведенню практичних знань з вивчення методів проведення серцево-легеневої реанімації, зупинки кровотечі, накладання пов'язок та транспортної іммобілізації тяжко уражених з метою збереження їм життя. Планується розпочати таку підготовку немедичних працівників на платній основі, після отримання ліцензії на проведення освітніх послуг.

Зрозуміло, що це все не замінює реальної практики, але вони дають чудову можливість придбати і підтримати необхідні навички для упевненого виконання дій під час надання медичної допомоги в реальних умовах.